

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

בפני כב' השופט נמרוד פלקס, סגן הנשיא

התובעת

נ.י.

ע"י ב"כ עוה"ד אסף חרסט ועוה"ד לירון טרי

נגד

הנתבעת

1. י.י.

2. ש.ל.

שניהם ע"י ב"כ עוה"ד אלי אלקלעי

3. ח.א.כ.

4. ר.ב.י.

5. ר.י.

פסק דין

1. תביעת אם כנגד חמשת ילדיה, היא למעשה תביעתה כנגד עזבון בעלה המנוח, באמצעות יורשיו - הם התובעת וחמשת הנתבעים. עניינה של התביעה טענת התובעת לשיתוף ששרר בינה לבין המנוח, אשר בעטיו מבוקש להצהיר, כי מחצית מהזכויות שהיו לו בשלושה נכסים שייכת לתובעת. הנתבעות מס' 3 - 5 תומכות בתביעה ומסכימות לה, כפי שהודיעו לבית המשפט בכתב הגנתן, ולפיכך מהותית מצד אחד של המתרס ניצבות התובעת ושלוש מבנותיה, ואילו מן העבר השני ניצבים בנה ובתה, הם הנתבעים מס' 1 - 2 (להלן - "הנתבעים").

2. התובעת היא אלמנת מר מ.י. ז"ל (להלן - "המנוח"), אשר הלך לבית עולמו ביום 1.2.2017 (שניהם יחדיו להלן - "בני הזוג"). בני הזוג נישאו זה לזו כדמו"י ביום 16.12.1965, ומנישואיהם נולדו שישה ילדים, אשר חמישה מהם הנתבעים בהליך דנן (לאחר שאחיהם נ.י. ז"ל הלך לבית עולמו מספר שנים קודם לפטירת המנוח). בני הזוג התגוררו יחדיו מרבית שנות נישואיהם, אם כי בעשור האחרון לנישואין, החל משנת 2008 לערך, חיו בנפרד, לאחר שהתובעת עברה להתגורר עם בתה רחל (הנתבעת מס' 5) בעיר טבריה והמנוח נותר להתגורר בירושלים (אם כי מעת לעת שהה ככל הנראה המנוח במחיצת התובעת בבית רחל).

3. הנכסים נושא התביעה הם: זכויות המנוח בדירת מגורים שברח' YYY XXX וחנות הצמודה לה, אשר חוברו יחדיו, ומשמשים מזה שנים כדירת מגורים אחת (להלן - "דירת המגורים");

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

- 1 מניות המנוח בחברת גוש X חלקה Y בע"מ (להלן - "**החברה**"); זכויות המנוח בעסק להפעלת
2 חניון לכלי רכב, אשר פעל (וככל הנראה עדין פועל) בחלק ממקרקעי החברה.
3
4 למעלה מחצי שנה קודם לפטירת המנוח, ביום 8.5.16, נערך בינו לבין הנתבע מס' 1 (להלן -
5 "**הנתבע**") "**הסכם העברת מניות**" בו העביר המנוח לנתבע, ללא תמורה, את מלוא מניותיו
6 בחברה (להלן - "**הסכם המתנה**"). בהליך הנוכחי, ואף במסגרת ההליכים שהתקיימו כאמור
7 בעניין צוואות המנוח, העלתה התובעת תהיות באשר לתקינות הסכם המתנה, אך לא תבעה
8 את ביטולו. משמעות הדברים היא איפוא, כי עת הלך המנוח לבית עולמו, לא היו מניות
9 החברה בבעלותו, ומכאן אף שלא באו בגדרי עיזבונו. טענת התובעת באשר למניות היא
10 איפוא, ששותפותה הנטענת בהן התגבשה עוד קודם להסכם המתנה, ולפיכך לא היה בידי
11 המנוח להעביר את מלוא מניותיו לידי הנתבע, אלא מחציתן בלבד.
12
13 5. לוז המחלוקת בין שני המחנות הוא השיתוף הנטען בשלושת הנכסים האמורים. התובעת
14 והנתבעות מס' 3 - 5 טוענות לשיתוף ששרר בין בני הזוג בכלל נכסיהם, לרבות בשלושת
15 הנכסים האמורים, ואילו הנתבעים דוחים גרסה זו, ואף טוענים, שלמצער שניים מהנכסים
16 האמורים הם "נכסים חיצוניים", קרי - אינם פרי המאמץ המשותף של בני הזוג במהלך
17 החיים המשותפים, אלא נכסים שהיו למנוח קודם לנישואין, או שניתנו לו במתנה או בירושה.
18
19 6. החל משנת 2011 מותב זה דן בסכסוכים שונים שהתגלעו בין בני משפחת המנוח, ובפרט בין
20 המנוח לבין אחיו, או מי מהם (ראו לדוגמא: תמ"ש 3950-01-12; תמ"ש 50654-04-15). פסקי
21 הדין החלוטים שניתנו בהליכים אלו משליכים על הדיון בתובענה דנן, ובפרט בכל הנוגע
22 לטענת השיתוף במניות המנוח בחברה. בפני מותב זה אף נדונו ענייני קיום והתנגדות לקיום
23 צוואות המנוח (ת"ע 51286-08-17 ואח'), ולימים אף ניתן, בהסכמת הצדדים, צו ירושה אחר
24 עיזבונו (ת"ע 23089-12-19), בו נקבע, כי התובעת יורשת מחצית מהעזבונו, ואילו הנתבעים
25 יורשים את המחצית האחרת, בחלקים שווים ביניהם. אף לפסק דין חלוט זה, באשר לצוואות
26 המנוח, אשר לא קוימו ותחתן ניתן כאמור צו ירושה, השלכה על ההליך דנן. ראו: עמ"ש
27 (מחוזי מרכז) 33854-09-14 א.ע. נ' ש.ע. (2015) (להלן - "**עניין א.ע.**") בפסקה 42.
28
29 7. באשר לראיות יאמר, כי התביעה דנן היא למעשה תביעה כנגד עיזבונו המנוח, ובכך הנטל
30 המוטל על התובעת כבד במיוחד. ראו: ע"א 4381/08 קופ"ח כללית נ' מוסקוביץ (2012)
31 פסקה כ"ו; ע"א 2556/05 זלוטי נ' אינדיבי (2009) בפסקה 11; עניין א.ע. פסקאות 47 - 48;
32 סעיף 54(4) **לפקודת הראיות (נוסח חדש)**, תשל"א - 1971. אין די בעדות מספר עדים
33 המעוניינים בתוצאה, כדי להרים נטל זה. כך אף בסוגיות המהותיות שבמחלוקת - הן קיום
34 שיתוף בין התובעת לבין המנוח בנכסים האמורים - עיקר עדות בעלי הדין, למעט התובעת,
35 הן מפי השמועה.
36

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

8. לא מצאתי אף לתת אמון מלא בגרסת התובעת עצמה מפאת פריכות מובהקות שהתגלו בה. כך טענה לקיום הלוואה המובטחת במשכנתא, שנרשמה על מקרקעין השייכים לחברה, ונפרעה על ידי המנוח במהלך הנישואין (ראו: סעיף 39 לכתב התביעה). לטענה זו אין כל יסוד, שכן אותה משכנתא נועדה להבטיח אשראי שניתן למי מאחיו של המנוח, וסולקה על ידם, ללא כל קשר למנוח עצמו, והדברים נקבעו בבירור בפסק דין קודם. ראו: פסק הדין בתמ"ש 3950-01-12 הנ"ל. גרסת התובעת מעוררת משנה קושי, היות ולכתחילה הציגה מצג, כי יודעת היא מכלי ראשון את העובדות העומדות בבסיס טענתה לשיתוף, ברם, במסגרת ההליך הנוכחי והליכים קודמים הסתבר, שבעניינים מהותיים אינה יודעת את העובדות להן טענה, או שהעלתה במפגיע גרסה עובדתית לא נכונה. בהליך קודם שללה את הטענה, כי בפועל נפרדה מהמנוח ועברה כאמור להתגורר אצל בתה בעיר אחרת, באופן שבני הזוג כמעט לא חיו יחדיו משך תשע השנים האחרונות לחיי המנוח. אף גרסתה זו התבררה כלא נכונה. ראו: ת"ע 51286-08-17 הנ"ל בפסקאות 28 - 29. השוו: ע"א 765/18 חיון נ' חיון (2019).

9. עסקינן במשפחה שהתאפיינה במערכת יחסים סבוכה לאורך השנים, הבאה לידי ביטוי הן בעליות ומורדות בחיי הנישואין של בני הזוג, שעל פי הראיות שבפני לא היו "גן של שושנים" ועל אף האמור נותרו נשואים עד לפטירת המנוח. אף מערכת היחסים שבין בני הזוג, או מי מהם, לבין ילדיהם, ובין הילדים לבין עצמם, קשה וסבוכה. הרקע המשפחתי המורכב הביא ליצירת שני מחנות במשפחה, כאמור, ולעתירת האם כנגד הנתבע, אשר לטענתה חתר תחתיה תוך השתלטות כוחנית על המנוח ורכושו, בערוב ימיו, כאשר לדבריה, השלמה עם מעשיו תביא להשלכת אישה מבוגרת וסיום חייה כשהיא חסרת כל, לאחר כחמישים שנות נישואין - זאת אך בשל טענות "טכניות" לפיהן הרכוש ששימש בפועל לפרנסת המשפחה לרבות השבחתו הניכרת בתקופת הנישואין - נרכש טרם הנישואין, כאשר לטעמה די בעיקרון לפיו אין החוטה יוצא נשכר, על מנת להיעתר לתביעתה דנן. ראו: סעיפים 9 ו- 16 לסיכומיה. לדברי התובעת אף לו המנוח היה מבקש בעצמו לסיים את נישואיהם לאחר 50 שנות נישואין בנסיבות דנן, לא הייתה יוצאת חסרת כל, כשידיה על ראשה, בעוד המנוח היה נותר ליהנות מכלל הרכוש המשפחתי, אך מהטעם שזה הגיע לידי שנים ספורות טרם הנישואין (ראו: סעיף 99 לסיכומי התשובה). יוער, כי מהיות התובעת יורשת מחצית עיזבון המנוח אין חולק, כי היא זכאית למחצית הזכויות בדירת המגורים, ומשמעותו המעשית של ההליך דנן בכל הנוגע לדירת המגורים היא שמא תזכה התובעת לשלושה רבעים מהזכויות בדירת המגורים, עת הרבע הנותר יתחלק בין חמשת ילדיה, או שמא זכאית היא אך למחצית הזכויות בדירת המגורים, מכח ירושה, ואילו המחצית האחרת מתחלקת בחלקים שווים בין חמש הילדים. נמצא איפוא, כי תהא ההכרעה בהליך דנן באשר תהא, לא "יוצאת התובעת עם ידיה על ראשה" כטענתה, אלא זכאית היא למצער למחצית הזכויות בדירת המגורים.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

10. הנתבעים טענו מצדם, כי התובעת מנסה להעביר את תביעתה דן לפסים של רגש, חלף הבאת ראיות ברורות להוכחת טענותיה בדבר שיתופה בנכסים האמורים, כאשר אף הפסיקה עמדה על כך שבבחינת הלכת השיתוף על נכסים חיצוניים של אחד מבני הזוג, על בית המשפט להתעלם מהשקפתו איך ראוי לפי הצדק לחלקם, ועליו להתבסס על הנסיבות והעובדות שהובאו בפניו. ראו: סעיפים 14 - 15 לסיכומי הנתבעים.
11. באשר לנכסים שבמחלוקת יש להבחין בין דירת המגורים והמניות בחברה, לגביהם ארחיב להלן, לבין עסק החניון. הדיון באשר לנכס אחרון זה התייטר, שכן התובעת זנחה תביעתה בעניין זה. ראו: סעיף 3 לסיכומי התשובה מטעם התובעת; ש' 2 - 8 עמ' 76 לפרוטוקול. ממילא אף לא הונחה תשית ראייתית המלמדת על כך שלאותו עסק ערך כלשהו הניתן לחלוקה. העסק האמור אינו אישיות משפטית נפרדת, אלא פעילות עסקית אותה קיים המנוח, ולאחריו הנתבע, במקרקעין בהם למנוח (להבדיל מלחברה בה היו לו מניות) אין כל זכות. הצדדים אמנם הסכימו, כי בעת פטירתו הייתה למנוח זכות דיירות מוגנת במקצת המקרקעין השייכים לחברה, בהיותו דייר מוגן (וזכות זו עשויה להניב תועלת בין לעיזבון המנוח ובין לנתבע, כל אחד מנקודת מבטו וככל שטיעון זה משרתו). ככל הנראה לצדדים זהות אינטרסים לטעון טענה שגויה זו, בכדי לשרתם ביחסים בינם לבין יתר בעלי המניות בחברה (אחיו של המנוח). ככל שהייתה למנוח זכות דיירות מוגנת, נוכח הפעלת עסק במקרקעין האמורים, הרי שהוא ויתר על זכותו זו, כפי שנקבע על ידי מותב זה בתמ"ש 3950-01-12 וערעור המנוח על קביעה זו נדחה בעמ"ש 57074-01-16.
12. בטרם אפנה לבירור טענות הצדדים באשר לשני הנכסים שבמחלוקת אקדים ואבהיר את טיבם של נכסים אלה. כפי שנקבע על ידי מותב זה, בפסק הדין החלוט, בתמ"ש 50654-04-15, מיום 12.1.16, החברה "התאגדה לפני למעלה מחמישים שנה, ובעת הזו בעלי מניותיה הם חמישה אחים (להלן - "האחים"): התובעים, הם י. וא. י. (להלן - "הנתבעים"), והנתבעים מס' 1-3, הם י. ש. ומ. י. (להלן - "הנתבעים"). אחזקות האחים בחברה אינן זהות, וככל הנראה התובעים מחזיקים יחדיו בשיעור 45% ממניותיה ואילו הנתבעים מחזיקים יחדיו בסך הכל בשיעור 55% ממניותיה. דומה שתכלית התאגדות החברה מלכתחילה הייתה החזקת נכס המקרקעין הידוע כחלקה X בגוש Y (להלן - "הנכס"), אשר שטחו כדונם וחצי, הנמצא ברחוב XXX, במרכז העיר XXX. בנכס מופעל על ידי הנתבע מס' 3 (המנוח - נ.פ.) חניון לחניית מכוניות תמורת תשלום, וכן נמצא בו בניין הכולל מספר דירות, המושכרות לצדדים שלישיים, והחברה זכאית לתקבולי השכירות". מהאמור עולה איפוא, כי המנוח החזיק במיעוט המניות בחברה (מוסכם על הצדדים, כי שיעורן חמישית ממניות החברה). מעת לעת קיבל לידי המנוח סכומי כסף, בשל חלוקת דיווידנד לבעלי המניות החברה. דירת

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

המגורים מורכבת כאמור משני חלקים, דירה וחנות, אשר אוחדו להן יחדיו ומשמשות כחטיבה אחת למגורים.

13. אין חולק כי המניות בחברה ודירת המגורים הם "נכסים חיצוניים" של המנוח, שאינם פרי המאמץ המשותף, וכהסכמת הצדדים בפרוטוקול ישיבת קדם המשפט מיום 20.6.19: "מוסכם עלינו כי המנוח קיבל את המניות שהיו לו בחברה נושא התביעה במתנה מאביו המנוח, עוד קודם לנישואיו של המנוח עם התובעת. כמו כן מוסכם כי המנוח קיבל את הזכויות הרשומות על שמו בדירת המגורים והחנות שברחוב XXX, בירושלמהוריו במהלך נישואיו לתובעת". הצדדים חלוקים איפוא באשר לתחולת הלכת השיתוף ביחס לנכסים אלה ואף על מי מוטל נטל ההוכחה - האם על המבקש להפריך את חזקת השיתוף החלה כנטען על כלל נכסי המנוח, לרבות "הנכסים החיצוניים" (כטענת התובעת), או שמא מוטל הנטל על מי שמבקש להחיל את חזקת השיתוף על אותם "נכסים חיצוניים" (כטענת הנתבעים).

14. בעוד שלשיטת התובעת בנסיבות חיי הנישואין הממושכים והיחידים של בני הזוג, בצירוף טענתה, לפיה נטלה חלק פעיל בעסקיו, וכי המנוח שיתפה שנים רבות בהכנסות שהתקבלו נוכח אחזקתו במניות החברה, וזאת אף בעתות סכסוך, לרבות שיתופה בכספי ירושה שקיבל מעיזבון אחותו, עומדת לצדה חזקת שיתוף רחבה ביחס לכלל הנכסים, לרבות "נכסים חיצוניים", וזאת הן על פי "המודל ההסכמי", הן על פי "המודל הנורמטיבי", ובוודאי נוכח שילוב השניים ואפיונה את נישואיה למנוח על פי "המודל הקישורי", כך שלשיטתה, על הנתבעים שטענו כנגד קיומה של חזקת השיתוף - מוטל הנטל להפריכה; טענו הנתבעים מנגד לתחולה מצומצמת של חזקת השיתוף, ועמדו על הפסיקה שהבחינה בין נכסי המאמץ המשותף, שנצברו במהלך חיי הנישואין, לבין "נכסים חיצוניים", אשר על התובעת הטוענת לשיתוף בהם, מוטל הנטל להוכיח קיומו של שיתוף, ואין היא יוצאת ידי חובתה בהוכחת חיי נישואין ממושכים גרידא.

הלכת השיתוף - מסגרת הדין

15. נוכח מועד נישואי בני הזוג הדין הישראלי הרכושי החל עליהם ידוע בכינויו הלכת השיתוף, אשר נגזרתה הראייתית, היא חזקת השיתוף - "חזקה החלה על בני זוג המנהלים אורח חיים תקין ושהתנהגותם מגלה מאמץ משותף, כי הרכוש בבעלותם משותפת...". ראו: ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529 (1995); ע"א 5640/94 חסל נ' חסל פ"ד נ(4) 250, 255 (1997); ע"א 819/94 לוי נ' לוי, פ"ד נ(1) 300, 304 (1996) (להלן - "עניין לוי"). עיקרו של דבר הוא, שקמה חזקה לפיה, רכוש הנצבר במהלך הנישואין הוא בבעלות משותפת של בני הזוג. השותפות נלמדת מנסיבות החיים המשותפים ומגמירות הדעת המיוחדת לבני הזוג. החזקה נשענת על קונסטרוקציה חוזית שעניינה הסכם משתמע בין הצדדים, שלפיו הם

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

שותפים שווים בזכויות. ראו: ע"א 253/65 **בריקר נ' בריקר**, פ"ד כ(1) 589 (1966) (להלן -
"עניין בריקר"); ע"א 300/64 **ברגר נ' מנהל מס עיזבון**, פ"ד יט(2) 240 (1965) (להלן - **"עניין
ברגר"**); ע"א 135/68 **בראלי נ' מנהל מס עיזבון**, פ"ד כג(1) 393 (1969) (להלן - **"עניין
בראלי"**); ע"א 595/69 **אפטה נ' אפטה**, פ"ד כה(1) 561 (1971) (להלן - **"עניין אפטה"**). משטר
זה קיים בין בני זוג גם אם רכוש מסוים מתוך כלל נכסי בני הזוג רשום על שם אחד מהם, כל
עוד אין ראיות שנתגבשה ביניהם כוונה אחרת. ראו: בג"ץ 1000/92 **בבלי נ' ביה"ד הרבני**,
פ"ד מח(2) 221, 252 (1994) (להלן - **"עניין בבלי"**). מטרת ההלכה הייתה בתחילתה להגן על
הצד החלש בין בני הזוג, תוך רצון להשוות את מצבו הכלכלי לצד החזק. בדרך כלל הצד החלש
הייתה האישה שהקדישה את חייה למשפחה ולבית ובכך אפשרה לבעלה לעשות חיל מחוץ
לבית, אך לבסוף יוצאת מהנישואין וידיה על ראשה. ראו: עניין ברגר בעמ' 246.

16. הלכת השיתוף נועדה לקדם כמה תכליות חברתיות חשובות, כדלקמן: האחת, **הכרה בחיי
נישואין כחיי שיתוף**. חיי הנישואין מושתתים על יחסים מתמשכים של אהבה ונאמנות, אמון
הדדי, שיתוף פעולה ותמיכה הדדית. הנישואין אינם רק שותפות במישור האישי אלא גם
שותפות כלכלית של כישורים יחסים ותרומה יחסית, השייכים לשני בני הזוג; השנייה, **קידום
שוויון בין בני הזוג**. התפיסה היא כי תרומתם של שני בני הזוג לרווחת המשפחה שווה, כל
אחד תורם בדרכו לקיומם, לשימורם, לשגשוגם ולפיתוחם של חיי הנישואין המשותפים;
השלישית, **שימור האוטונומיה והזהות העצמית של כל אחד מבני הזוג**. הנישואין מבטאים
שיתוף פעולה ושיתוף של אינטרסים תוך שימור האוטונומיה של כל אחד מבני הזוג. אמנם,
חיי הנישואין הם חיי שיתוף, אך הם חיי שיתוף של שני פרטים, אשר אישיותם הנבדלת אינה
מתבטלת כליל מפני מוסד הנישואין והיא אינה נבלעת בו. כפועל יוצא מתכלית זו, הלכת
השיתוף אינה שוללת את חופש התנאות בני הזוג בשאלת המשטר הרכושי אשר יחול עליהם;
הרביעית, **הענקת ביטחון כלכלי לבני הזוג לאחר פירוק הקשר**, ולאפשר לכל אחד מהם לעמוד
ברשות עצמו לעת פירוק הקשר הזוגי. ראו: עניין בבלי; ע"א 8791/00 **שלם נ' טווינקו**, פ"ד
סב(2) 165 (2006). השאיפה להגשמת התכליות השונות, המחייבות איזון פנימי עדין, הביאה
ליצירת הפסיקה את אותו משטר רכושי מורכב בין בני זוג הקרוי - הלכת השיתוף.

17. על אף שבתחילת הדרך, לפני שנים רבות, הדעה המקובלת הייתה, כי שאלת השיתוף בנכסים
היא שאלה של עובדה, הטעונה הוכחה. ראו: עניין ברגר. הרי, שברבות הימים חזקת השיתוף
התעצמה, ועם הזמן צומצמה למינימום הדרישה של חיים משותפים תחת קורת גג אחת, ללא
קרע או פירוד ממשי בין בני הזוג, ונטל הראיה עבר אל הטוען לשלילת השיתוף. ראו: ע"א
234/80 **גדסי נ' גדסי**, פ"ד לו(2) 645, 650 (1982); רע"א 964/92 **אורון נ' אורון**, פ"ד מז(3) 758,
763 (1993); נ' שלם, **יחסי ממון ורכוש הדין והפסיקה**, מהדורה שניה מעודכנת ומורחבת,
תשע"ט - 2019, (להלן - **"שלם"**) בעמ' 85 - 92. משמעות הדברים, כי הדין הנוהג הוא, שעל
בן הזוג המבקש לשלול את השיתוף מוטל הנטל לעשות כן.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

18. אף מעגל הנכסים הבא בגדרי החזקה הלך וגדל. לכתחילה לא חלה על נכסים שרכש מי מבני הזוג קודם לנישואין, או שנפלו לו בירושה או במתנה, ואף לא על נכסים עסקיים. ראו: עניין אפטה. הדעה המקובלת כיום היא, שבגדרה באים אף נכסים עסקיים, ולעיתים גם נכסים שהיו ברשות מי מבני הזוג עוד קודם לנישואין. ראו: ע"א 2280/91 **אבולוף נ' אבולוף**, פ"ד מז(5) 596 (1993) (להלן - "**עניין אבולוף**"); ע"א 370/87 **מדג'ר נ' מדג'ר**, פ"ד מד(1) 99, 101 (1990); שלם בעמ' 102. החזקה הוחלה אף במקרים בהם הצדדים נהגו בהפרדה רכושית, על זכויות סוציאליות של הצדדים, על נכסים עסקיים, אף כאשר מחזיקם מידר את הצד האחר מנכסים אלו ולא גילה לו אודותיהם. ראו: ע"א 1937/92 **קוטלר נ' קוטלר**, פ"ד מט(2) 233 (1995); ע"א 841/87 **רון נ' רון**, פ"ד מה(3) 793 (1995); ע"א 3563/92 **גיטלר נ' גיטלר**, פ"ד מח(5) 489 (1994); ע"א 724/83 **בר נתן נ' בר נתן**, פ"ד לט(3) 551 (1985). למעשה החזקה הפכה כמעט חזקה חלוטה, בכל הנוגע לנכסים שנצברו במהלך החיים המשותפים, והוחלה על בני כל העדות והדתות. ראו: ע"א 65/89 **מוסטפה נ' מטוע**, פ"ד מד(4) 197 (1990); עניין בבלי בעמ' 232; ע"א 77/77 **ראבי נ' ראסי**, פ"ד לג(1) 729 (1979); ע"א 663/87 **נתן נ' גרינר**, פ"ד מה(1) 104 (1991); ע"א 488/89 **נופרבר נ' נופרבר**, פ"ד מד(4) 293 (1990); ע"א 4385/91 **סלם נ' כרמי**, פ"ד נא(1) 337 (1997); ע"א 491/75 **חיימי נ' אשתר**, פ"ד לא(2) 589 (1977).

19. על אף האמור, **כאשר מדובר ב"נכסים חיצוניים"**, כבעניינינו אנו, היינו - נכסים שלא נוצרו מיגיע כפיהם המשותף של בני הזוג ושהיו שייכים לאחד מבני הזוג קודם לנישואין, או ניתנו לו במתנה או בירושה במהלך הנישואין, הדין הנוהג הוא כי החלת חזקת השיתוף לא תעשה באופן "אוטומטי". במקרה שכזה נדרש ביהמ"ש לבדוק באופן פרטני כל אחד מהנכסים החיצוניים, אם נוצרה לגביו כוונת שיתוף. ראו: ע"א 4151/99 **בריל נ' בריל**, פ"ד נה(4) 709, 716 - 717 (2001) (להלן - "**עניין בריל**"); ע"א 806/93 **הדרי נ' הדרי**, פ"ד מח(3) 685 (1994) (להלן - "**עניין הדרי**"); וסקירתו המקיפה לעניין זה של השופט וייצמן בת"ע (כ"ס) 5080/08 **ו.ח.ש נ' עזבון המנוח י.א. ו.ז"ל** (2011) (להלן - "**ת"ע 5080/08**"); שלם בעמ' 173 - 180. על רקע התכליות עליהן נועדה הלכת השיתוף לענות כאמור לעיל, והאיזונים הנדרשים לשם כך, מובן אפוא מדוע החלה "אוטומטית" של הלכת השיתוף גם על נכסים חיצוניים לא תהווה דין רצוי, שכן יש טעם ובסיס להבחנה בין "נכסי מאמץ משותף" - נכסים שבני הזוג רוכשים במאמציהם העצמיים במהלך תקופת הנישואין, לבין "נכסים חיצוניים-פרטיים" - הנופלים לחלקו של כל אחד מבני הזוג מכוח זיקה שאין לה ולנישואיו לבן זוגו ולא כלום. עניין בריל. "ישראלונים טבועים מלידתם בחותם של חזקת השיתוף והטוען אחרת עליו הנטל, ואילו אחרונים - אלה ה"פרטיים" - נולדו כנכסי אי שיתוף", כלשון השופט חשין בעניין הדרי, בעמ' 703 - 704. ההבדל האמור מצמיח לנו שורה של טיעונים אפשריים נגד החלטה "האוטומטית" של חזקת השיתוף על נכסים חיצוניים ובכללם - זכותו הקניינית של בן הזוג ביחס לנכסים שרכש לפני נישואיו וכן כיבוד רצונו וכוונתו של מעניק נכס כזה במתנה או בירושה לאחד מבני

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

הזוג. להסכמת בן הזוג לשתף את בן זוגו גם בנכסיו החיצוניים יש כמובן משקל מכריע, וביטוי להסכמתו (או לאי הסכמתו) עשוי להימצא גם באיכות יחסי בני הזוג. ראו: עניין בריל.

20. משמעות הדברים היא, כי הנטל להוכחת השיתוף "בנכסים חיצוניים" מוטל על הטוען לכך,

כאשר השיקולים שנבחנו על ידי בתי המשפט בבוחנם האם חל שיתוף בנכסים "חיצוניים" הם, בין היתר: משך החיים המשותפים; טיב הנכס שבו מדובר (בית מגורים, אל מול נכס עסקי או אחר); אופן השימוש בנכס החיצוני; שיתופיות בפירות הנכס; עיתוי נפילתו של הנכס בחלקו של אחד מבני הזוג ונסיבותיה; משך הנישואין (ככל שארוכים יותר מחזקים מסקנה בדבר שיתוף); טיבם ואיכותם של חיי הנישואין ושל מערכת היחסים של בני הזוג - ככל שאלו נשאו אופי כולל של הרמוניה ושיתוף, יהיה בכך כדי לתמוך במסקנה בדבר שיתוף בנכס חיצוני; האם עסקינן בנישואין ראשונים או שניים, עת באחרונים קיימת נטייה של בן זוג לשמור לעצמו את הנכסים שצבר קודם לכן; ילדים משותפים, העשויים לתמוך במסקנה בדבר שיתוף; השתתפות בן הזוג הטוען לשיתוף או השקעת כספים משותפים בנכס החיצוני - בהנחה שעם חלוף השנים מטשטשת החלקיות שבהשקעה, בפרט כאשר לנכסים משפחתיים; קופה משותפת ומאמץ משותף, כשלעניין זה ניתן להסתפק בתרומת בן הזוג במישור הפנימי (ניהול משק הבית), כאשר תרומה במישור החיצוני אך יוצרת אישור נוסף של החזקה; המבחנים שהותוו בפסיקת בתי המשפט באשר לקיומו של שיתוף בנכס "חיצוני" דומים בעיקרם, בין אם חל על בני הזוג משטר איזון המשאבים ובין אם חלה עליהם הלכת השיתוף, ואינם מהווים אפוא רשימה סגורה וממצה של שלל השיקולים האפשריים, שעיקרם בחינה מדוקדקת של נסיבותיו של העניין המונח לפתחו של בית המשפט, כל מקרה על נסיבותיו הייחודיות. ראו: פסק דינו של הנשיא שמגר בעניין הדרי, עמ' 690 - 692; פסקה 11 לפסק דינו של השופט חשין שם, עמ' 704; עניין בריל בפסקה 10; ת"ע 5080/08; בע"מ 5939/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד נט(1) 665 (2004); בג"ץ 4602/13 פלונית נ' ביה"ד הרבני (2018), בפסקה 5 לחור"ד כב' השופט מינץ; בג"ץ 5416/09 פלונית נ' פלוני, פ"ד סג(3) 484 (2010); בג"ץ 8214/07 פלונית נ' פלוני (2010); בג"ץ 4178/04 פלוני נ' ביה"ד הרבני, פ"ד סב(1) 235 (2006); ע"א 1880/95 דרהם נ' דרהם, פ"ד נ(4) 865 (1997); ע"א 3002/93 בן צבי נ' סיטין, פ"ד מט(3) 5 (1995); עמ"ש (מרכז) 16381-11-09 ג.כ. נ' ע.כ. (2010).

21. שיקולים אלה מטבע הדברים משליכים על מידת ההוכחה שתידרש לשם הוכחת השיתוף

ביחס לכל אחד "מהנכסים החיצוניים", כך שהנטל יהיה כבד או קל יותר בהתחשב במשך הנישואין, באיכותם, בטיבו של הנכס וכיוצ"ב; שכן חזקת השיתוף אינה פרי של אירוע נקודתי, אלא נלמדת ומתהווה מתוך תהליך שביטוי בחיים המשותפים ובמאמץ המשותף. כך למשל ניתן לומר, כי ככל שמשך הנישואין מתארך, הופכת טענה מאוחרת בדבר קיומה של הפרדה למלאכותית יותר ולבלתי אמינה, שכן בנסיבות בהן בני הזוג מקיימים מאמץ משותף כל אחד בתחומו וכאשר כל משאביהם משותפים, יכול ונכס שלא נרכש בחלקים שווים יהפוך

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

במשך הזמן למשותף; כדברי השופט מצא: "התשובה לשאלה כלום הנכס החיצוני אמנם נטמע ברכוש המשותף, חייבת להיגזר מבחינת נסיבותיו הקונקרטיים של המקרה הנתון", ואין באמור להשליך על תוכנה של הנורמה אלא על כללי יישומה. עניין בריל בפסקה 11.

22. לעניין זה יודגש, בין אם מדובר "בנכסים חיצוניים" ובין אם עסקינן בנכסי המאמץ המשותף, לא ניתן להתעלם מ**מסוד הכוונה** של הצדדים או של מי מהם שהוא בעל הנכס ושומה על בית המשפט להורות על שיתוף נכסים, רק כאשר ניתן לשער כי לכך התכוונו הצדדים, ולא מטעמי צדק. בית המשפט לא ישים את הבנתו, תחושותיו ותפיסת עולמו שלו באשר לדרך ההתנהלות הרכושית הראויה תחת נוהגם ורצונם של הצדדים עצמם (ראו: ע"א 686/85 **מערבי נ' מערבי**, פ"ד מ (2), 631, 633 (1986); ענין ליברמן); כאשר ייתכנו מצבים בהם בני זוג התכוונו לשיתופיות בנכסים מסוימים ולהפרדה והעדר מיזוג בנכסים אחרים מכלל הנכסים אותם צברו. יש לבחון אפוא כל אחד מהנכסים של הצדדים בנפרד ולנסות לתור אחר כוונת הצדדים. יש גם לבחון האם ראוי להחיל את חזקת השיתוף על נכס מסוים שלגביו לא ראו הצדדים עין בעין את "מעמדו", תוך שמירה על העיקרון לפיו לא נחיל על הצדדים משטר רכושי אחר מזה שהם בחרו בו, לא נכפה עליהם משטר השונה מזה שהם רצו בו. ראו: ת"ע 5080/08; תמ"ש (ת"א) 7800-06 **נ.א. נ' נ.ר. ואח'** (2011); ע"א 66/73 **פנונו נ' פנונו**, פ"ד כט (2) 18 (1975); שי' ליפשיץ "על נכסי עבר, על נכסי עתיד ועל הפילוסופיה של חזקת השיתוף", **משפטים** לד (3) תשס"ח, 627, עמ' 715-716; שי' ליפשיץ, **השיתוף הזוגי**, התשע"ו - 2016 בעמ' 144.

מן הכלל לעניינינו אנו

23. להלן אפנה ליישם האמור לעיל על נסיבות המקרה שבפני ביחס לכל אחד משני הנכסים להם עתרה התובעת, ובשים לב לנטל המוטל על כתפיה, משאין חולק כי עסקינן "בנכסים חיצוניים"; כאשר אקדים תחילה להתייחס לטיב חיי הנישואין של בני הזוג, כרקע לדיון הפרטני בנכסים.

אורח הנישואין

24. מהראיות עולה כאמור, כי חיי הנישואין לא סגו בשושנים. התובעת לא התכחשה לכך ואף טענה, כי לא ניסתה לטעון מעולם כי הקשר שבינה לבין המנוח היה מושלם, אלא שלטעמה, על אף העלויות והמורדות המאפיינות קשר של בני זוג הנשואים למעלה מ- 50 שנים ואשר בנוסף חוו טראומות במהלכו (פטירת בנם ונסיבותיה); הקשר שהיה לה עם המנוח היה במהותו וברובו המכריע "קשר תקין", המספיק לצורך הקמת חזקת השיתוף בנסיבות דנן, כשהיא הפנתה בהקשר זה לדברי הנתבע עצמו, לפיהם המנוח "...רצה תמיד שלום בית, ובעד שלום הוא לא מתכחש לזה" (סעיף 33 לסיכומי התובעת).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

25. התובעת טענה לאורח חיים "קישורי" עם המנוח, כאשר לשיטתה ניהלו השניים חיי נישואים ארוכים מאוד ששרדו על אף המכשולים הרבים והסערות שהתחוללו במהלכם, וזאת עד להתערבותו ושלטתו של הנתבע במנוח, שהביא להשתלטותו על הרכוש המשפחתי. בנסיבות בהן הוכחו חיי נישואין ממושכים בני כ- 50 שנה, והתנהלות משפחתית לפיה המנוח עבד לכלכלת המשפחה והתובעת ניהלה את משק הבית וגידלה את הילדים, וכאשר לא דאגה לצבור רכוש נפרד על שמה בהסתמכה על הרכוש שנצבר לה ולמנוח, הרי שלטענתה, עומדת לזכותה חזקת השיתוף ולא עלה בידי הנתבעים לעמוד בנטל המוטל עליהם להפריכה, בפרט באשר לדירת המגורים.

26. טענת התובעת, לפיה התגוררה עם המנוח כל שנות הנישואין, נסתרה כאמור, וממילא נדחתה זה מכבר בפסק דין חלוט; על אף האמור, המשיכה וטענה התובעת בסיכומיה, כי אף לו נכונה הטענה, לפיה היא והמנוח חיו יחד "רק" 40 שנים, עדיין אין בה כדי לגרוע מתחולת הלכת השיתוף בענייניו, בפרט ביחס לדירת המגורים, שאין חולק כי המנוח התייחס אליה כאל רכוש משותף ומעולם לא ניסה לשלול זכויותיה בדירה, תוך שהיא מפנה לעניין זה לדברי השופט רובינשטיין בבע"מ 5939/04 פלוני נ' פלונית (2004). לשיטתה, השיתוף בנכסי הצדדים התגבש במהלך חיי הנישואין ואף אם תתקבל טענת הנתבעים, לפיה מועד הקרע בינה לבין המנוח הוא בשנת 2007 - נוכח הפירוד - הרי שבמועד זה ממילא התגבש השיתוף ביחסים בינה לבין המנוח, מכוחו זכאית היא למחצית הרכוש המשפחתי (סעיפים 34-37 לסיכומיה, וסעיפים 25-26 ו-33 לסיכומי התשובה). לדבריה התנהלות הצדדים משך שנות הנישואין הממושכות היא שקובעת את זכויותיה מכוח הלכת השיתוף, ושינוי ההסכמות בקשר לסיום חיי הנישואין אינו פוגע ואין בו לגרוע מטענותיה באשר למודל ההסכמי, כך וודאי ביחס לדירת המגורים, ואף ביחס לתוקפה של העברת מניות המנוח בחברה לידי הנתבע.

27. הנתבעים טענו מנגד, כי לא נערך כל הסכם מפורש או משתמע בין בני הזוג בדבר שיתוף והראיות מלמדות על ההיפך מכך. לדבריהם, בני הזוג כלל לא ניהלו אורח חיים תקין ולא נעשה כל מאמץ משותף מכוחו צברו רכוש משותף במהלך החיים המשותפים. בני הזוג נהגו בהפרדה רכושית מוחלטת בכל האמור לנכסי המנוח שקיבל במתנה או בירושה, ובהתאם לכך גם ניהלו הצדדים חשבונות בנק נפרדים. חיי הנישואין כפי שעולה מהדוחות הסוציאליים אינם משקפים חיי שיתוף אלא מערכת יחסים מתוחה ורעועה, ומלבד האמור, התובעת אף עזבה את המנוח בעשור האחרון לחייו, לא טיפלה בו ואף דרשה שיצא מהבית בשנתו האחרונה לחייו, כך שלא מתקיימים התנאים לקיומה של הלכת השיתוף.

28. לאור הראיות והעדויות שנשמעו בפני, לרבות הדוחות הסוציאליים שניתנו בעניין המשפחה במהלך השנים (ראו: נספחים ט'-י"א לתצהיר הנתבע), קשה עד מאד לראות בחייהם המשותפים של בני הזוג משום חיים הרמוניים וניתן להתרשם כי השלום לא שרר במעונם,

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

גם כאשר חיו תחת קורת גג אחת. ואולם, החיים המשותפים של בני הזוג נמשכו בכל זאת, למצער משך 40 שנים, לבני הזוג נולדו שישה ילדים, ובפועל גם לאחר הפירוד הפיזי בין בני הזוג, הרי שלא מצא מי מהם לנקוט בהליך גירושין חרף תקופת הפירוד הארוכה וחרף שנות הנישואין המורכבות. הגם שהמנוח בערוב ימיו עתר בתביעה כזו אל בית הדין הרבני, נדמה כי היה זה בשלב בו המשפחה כולה הייתה נתונה במאבק אודות עיזבונו בעודו בחיים, ולנוכח חוליו, היה נתון להשפעה, ומכאן שלא ניתן לקבוע בבירור כי תביעת הגירושין שהוגשה מטעמו הוגשה מרצונו החופשי ועל דעתו, ובפרט לנוכח הודאת הנתבע עצמו לפיה **'אבי ז"ל רצה תמיד בשלום בית'...** (ש' 16 עמ' 46 לפרוטוקול מיום 4.11.18 בת"ע 51286-08-17).

29. על רקע המסגרת המשפטית - כפי שהובאה לעיל בהרחבה - הרי שכלל השיקולים והנסיבות שהוכחו בפני, כמו גם אורח חיי הנישואין האמור, העובדה כי חיי הנישואין לא התנהלו על מי מנוחות ושהתובעת אף עזבה את הבית בעשור האחרון לחיי המנוח; כל אלה, מלמדים אפוא על היקף התחולה של הלכת השיתוף באשר לנכסים להם עתרה התובעת לשיתוף, **להבדיל מעצם קיומה של הלכת השיתוף בחיי הנישואין של התובעת והמנוח**, שכן למצער אחד מהתנאים - קיומו של אורח חיים תקין או מינימום של חיים משותפים - מתקיים כנדרש על פי הפסיקה וכנטען על ידי התובעת, כפי שצינתי זה מכבר בפני הצדדים בראשית דיון ההוכחות מיום 22.9.19 (ש' 18-20 עמ' 3 לפרוטוקול מיום 22.9.19).

30. לעניין זה כבר נכתב, כי: **"...אכן נכון שהעיקרון היסודי להנחה של חזקת שיתוף נכסים היא העובדה שקיימים היו בין בני הזוג חיים משותפים כדרכם וכמנהגם של בני זוג, אבל העובדה של קיום סכסוכים בין בני הזוג, כשלאחר מכן נתפייסו והגדילו את המשפחה בהבאת ילדים לעולם, אין בה כדי לסתור הנחה זו...בפסיקה מאוחרת צומצמה דרישה זו של חיים ביחד של בני הזוג ל"מינימום של חיים משותפים תחת קורת גג אחת ללא קרע או פירוד של ממש"...** **ההסתפקות בדרישה מינימלית זו אינה יפה בהכרח ליצירת הנחה של שיתוף מלא בכל הנכסים של בני הזוג, אך ודאי שיפה היא לענין יצירת שיתוף באותו רכוש המסווג כנכסי משפחה, ובראש ובראשונה לענין דירת המגורים של בני הזוג...**" ראו: ע"א 741/82 פיקטנבאום נ' פיקטנבאום, פ"ד לח(3) 22, 26 (1984) (להלן - **"עניין פיקטנבאום"**).

31. ודוק, בשים לב לנטל ההוכחה המוטל על כתפי התובעת ומשעסקין **"בנכסים חיצוניים"**, מצאתי כי נוכח אורח חיי הנישואין של בני הזוג, חרף אורכם הממושך, תחולת הלכת השיתוף מצומצמת וחלה אך ביחס לנכס המשפחתי המובהק בעניינינו הוא דירת המגורים, שכן לא עלה בידי התובעת לשכנעני במידה המספקת בדבר כוונת שיתוף מצד המנוח במניותיו בחברה. לעניין זה יש להבהיר, כי אף לו ההליך דנן היה מתנהל בין התובעת והמנוח בסמוך למועד הקרע ביניהם, כך הייתי סבור על פי הראיות שבפני. אבאר.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

דירת המגורים

32. במקרה דנן עומדת לדיון שאלת תחולת חזקת השיתוף על דירת המגורים של בני הזוג. ידועה ההלכה, לפיה כאשר המדובר בדירת מגורים המשמשת את הזוג בעת נישואיהם, להבדיל מ"נכסים עסקיים", הרי נטל ההוכחה הרובץ על התובע שיתוף בדירה הוא קטן, ונדרשת כמות צנועה של ראיות, שכן דירת המגורים היא "גולת הכותרת של חזקת השיתוף". ראו: עניין לוי; עמ' 304-305; עניין הדרי, בעמ' 690; שלם בעמ' 103 - 108. למעשה, כאמור לעיל, די בחיים משותפים תחת קורת גג אחת על מנת להביא ליצירת הנחה של שיתוף באותו רכוש המסווג כנכסי משפחה ובראש ובראשונה לעניין דירת המגורים של בני הזוג, וזאת אף מקום בו לא היו לבני הזוג יחסים הרמוניים לאורך השנים. ראו: עניין פיקטנבאום בעמ' 26.

33. יישום המבחנים האמורים לעיל על נסיבות המקרה דנן תומך בקיומו של שיתוף בדירת מגורים שנרשמה על שם המנוח והתקבלה לידי בירושה מהוריו במהלך הנישואין. אין חולק כי בני הזוג התגוררו יחדיו בדירה זו תקופה ממושכת, למצער 15 שנים - לגרסת הנתבעים עצמם. די לי בתקופה ממושכת זו בצירוף יתר הנסיבות שהוכחו בפני, על מנת ללמוד על כך שבני הזוג ראו בדירה כדירה השייכת לשניהם. לעניין זה גם העובדה, כי מכרו את זכויותיהם "בדירת עמידר" ועברו להתגורר בדירת המגורים מחזקת מסקנה זו (ראו: עדות התובעת ש' 14 - 25 עמ' 43 וש' 9 עמ' 44 לפרוטוקול מיום 22.9.19). לא ניתן אף להתעלם מהסתמכות התובעת על מגוריהם המשותפים בדירה זו לעניין כוונת השיתוף, בפרט כאשר לא צברה לעצמה נכסים משלה. השוו: ע"מ (י-ם) 818/05 פלונית נ' פלוני (2006).

34. כוונת השיתוף ביחס לדירת המגורים נתמכת אף בהודאת הנתבעים עצמם, לפיה הדירה הורחבה כך שסופחה אליה החנות הצמודה לה, בעטייה של הרחבת המשפחה: "הצדדים מסכימים כי כאשר המשפחה חזרה לגור בדירה, המשפחה מנתה הורים וחמישה ילדים.... והיה צריך להרחיב את הדירה מכ- 52 מ"ר לעוד 15 מ"ר שטח החנות". ראו: סעיף 323 לסיכומיהם; הנתבעים אמנם טענו, כי יש להבחין בין הייעוד המסחרי של החנות לבין הדירה, בפרט בנסיבות בהן התובעת מתגוררת בדירה לבדה ובני המשפחה יצאו מהבית, כך שניתן היום להחזיר המצב לקדמותו (ראו סעיפים 320-334 לסיכומי הנתבעים); ברם, טענתם זו, שנטענה לראשונה בסיכומיהם, ממילא נסתרת מאליה לנוכח טענתם שלהם בדבר השימוש שנעשה בחנות שאוחדה כאמור עם דירת המגורים, באופן שהחנות נטעמה אפוא בנכס משפחתי מובהק, ודי לי בכך על מנת ללמוד על כוונת שיתוף בחנות, אף מבלי להידרש לטענות התובעת כפי שטענה להן לראשונה, במסגרת חקירתה הנגדית (עמ' 42 ו- 46 לפרוטוקול מיום 22.9.19) עליהן חלקו הנתבעים, לפיהן המנוח רכש זכויות דיירות מוגנת בחנות זו במהלך חיי הנישואין באופן שיש בו כדי להצביע על שיתוף בחנות לנוכח השקעת כספים משותפים לשם רכישתה. טענותיה אלה של התובעת שעולים כדי הרחבת חזית אסורה, ממילא לא הוכחו

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

כראוי, ואף עומדות בסתירה להסכמתה למן ראשית ההליכים דגן כי הן הדירה והן החנות הצמודה לה התקבלו לידי המנוח בירושה מהוריו במהלך נישואיהם, כפי שניתן ללמוד אף מעדותה שלה בחקירתה הנגדית (ש' 20-15 עמ' 40 לפרוטוקול מיום 22.9.19).

35. לכל האמור יש להוסיף ולהפנות להודאת בעל דין של הנתבע ממנה ניתן ללמוד על כוונת שיתוף מפורשת מצד המנוח באשר לדירת המגורים, כפי שהצהיר לפרוטוקול הדיון מיום 31.3.2016 בה"ט 52814-03-16 "אבא שלי לא רוצה לגור איתה. אנחנו הולכים לפירוק, אבא שלי הולך לפירוק. החבילה הזאת הסתיימה מבחינתו, הוא רוצה לתת לה גט וחצי מהבית". ש' 12 - 13 בעמ' 9 לפרוטוקול הדיון האמור.

36. נראה כי גם לאחר שהתובעת מצאה לעמוד על זכויותיה בדירה זו לאחר תקופה ממושכת של פירוד בינה לבין המנוח, עם שובה לדירת המגורים בשנת 2016, לא עמד המנוח על זכויותיו הבלעדיות בדירה זו ואף ביכר ככל הנראה (גם אם בהשפעת הנתבע) לעזוב את דירת המגורים, תוך המשך מגורי התובעת בדירה באותה תקופה. אמנם, בתביעת הגירושין שהוגשה מטעם המנוח, ביום 20.6.2016, טען כי קיים רכוש הרשום על שמו בלבד שרובו המוחלט התקבל בירושה, כאשר הוא מעולם לא שיתף את התובעת ברכושו זה ולפיכך עתר לכך שבית הדין יקבע כי כל הרכוש הרשום על שמו יישאר ברשותו ובחזקתו בלבד מכוח הלכת השיתוף; אלא שהמנוח לא רק שלא התייחס מפורשות לאותו רכוש הנטען ופירט מה נכלל באותו רכוש, אלא גם היה תלוי אותה עת בנתבע באופן שכאמור לעיל מטיל ספקות ממשיים האם תביעה זו הוגשה על דעתו ואכן משקפת את רצונו; ספקות המתחזקים עוד יותר לנוכח הודאת הנתבע עצמו, לפיה אביו המנוח רצה תמיד שלום בית, וגם כאשר ביקש להיפרד מהתובעת חפץ להעניק לה חצי מהבית, ולנוכח הוראות צוואתו השלישית של המנוח שנפסלה בהליך קודם כאמור לפיהן: "את כל רכושי לרבות זכויותי בדירת 2 חדרים ובחנות הצמודה לה... אני מצווה להעביר לבני... ואדגיש כי אני נמצא בעיצומו של הליך גירושין, ואני מתכוון לזכויותי שלאחר חלוקת הזכויות שביני לבין אשתי. במחצית שלה שתעשה כרצונה, ואת המחצית שלי אני מעביר לידי בני..." סעיף 5 לצוואה.

37. גם בשלל טענות הנתבעים כפי שסוכמו בסעיף 311 א'-י' לסיכומיהם, לשם סתירת טענת השיתוף ביחס לדירה, לא מצאתי ממש, ואני סבור כי התובעת הרימה את הנטל המוטל עליה להוכחת השיתוף לעניין דירת המגורים, לרבות החנות שצורפה לה. בפסיקה נקבע זה מכבר, כי עצם רישום הדירה על שם המנוח בלבד אין בו לכשעצמו כדי לסתור את חזקת השיתוף, שהרי כל עיקרה של חזקת שיתוף נכסים נוצרה ובאה למקרה כגון דא, שהרכוש נרשם רק על שם אחד מבני הזוג, כאשר לנוכח הנסיבות בעניינינו, לא התרשמתי כי הרישום הנפרד בדירת המגורים נעשה במטרה מפורשת וברורה של יצירת הפרדה ברכוש שהתקבל לידי המנוח בירושה במהלך הנישואין. ראו: עניין הדרי, עמ' 693; עניין אורון, עמ' 765; גם עובדת עזיבת

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

1 התובעת את דירת המגורים אין בה לגרוע או לאיין את חזקת השיתוף שממילא התגבשה זה
2 מכבר ביחס לדירת המגורים במועד הקרע - עם הפירוד בסוף שנת 2007, לאחר מגוריהם
3 המשותפים של בני הזוג בדירת המגורים משך כ - 15 שנים. ראו והשוו: עניין אניטה שלם.
4 כאשר ממילא נקבע בפסיקה כי אין ב"אשמו" של מי מבני הזוג בפירוק הנישואין, לגרוע
5 מזכויות שהתגבשו זה מכבר במהלך הנישואין על פי הלכת השיתוף. ראו: עניין לוי, פסקה 9;
6 ע"א 384/88 זיסרמן נ' זיסרמן, פ"ד מג(3) 205, 209 (1989); וע"א 264/77 דרור נ' דרור, פ"ד
7 לב(1) 829, 832 (1978); לעניין זה אף נקבע מפורשות בפסיקה, כי סתירת חזקת השיתוף
8 בנסיבות דומות אינה משימה קלה גם בנסיבות בהן בני הזוג היו מסוכסכים תוך כדי הנישואין
9 ואחד מהם עזב את הבית. ראו: עניין לוי, פסקה 13.

10
11 38. זאת ועוד, אף אם אקבל את גרסת הנתבעים לעניין סיכום הפגישה שנעשתה עם עורך דין
12 ווגנר ב"כ התובעת, לפיה ביקשה התובעת מהמנוח להעביר לה את כל הזכויות בדירה עוד
13 בחייו, ובדבר הסכמת בני הזוג בתום אותה הפגישה, כפי שלדבריהם באה לידי ביטוי בצוואה
14 השנייה שערך המנוח, לפיה נאות להעביר לתובעת את כל זכויותיו בדירה לאחר מותו ובתנאי
15 שיחיו בשלום בית והתובעת תסעד אותו עד לפטירתו; הרי גם אז, אין בסיכום מעין זה להעיד
16 על כוונת אי שיתוף, בפרט כאשר הוא מתייחס לירושת המנוח ולחלק לו זכאית התובעת
17 בעיזבונו, ואינו מתייחס כלל ועיקר לזכויותיה בדירה מכוח נישואי בני הזוג.

מניות החברה

18
19 39. להבדיל מדירת המגורים, הרי שביחס למניות המנוח בחברה מסקנתי שונה, עת סבורני, כי
20 לא עלה בידי התובעת להוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת את שיתוף ביחס לנכס זה, בפרט כאשר
21 תביעתה הוגשה כנגד עיזבון המנוח, אז כאמור נטל ההוכחה כבד עוד יותר, וכאשר מהראיות
22 אף עולה כי התובעת בחרה שלא לעמוד על טענת השיתוף בנכס זה עוד בחיי המנוח, אף לא
23 לאחר שנודע לה אודות הסכם המתנה האמור.

24
25 40. מעצם טיבה וטבעה של החברה, הרי שלבעלי מניותיה - הם המנוח ואחיו - אין כל זכות
26 במקרקעין שבבעלותה. זכותם היא זכות בעלי מניות בחברה, אשר לה זכויות במקרקעין.
27 לעניין זה נפקות גם להליך שבפני, לאור טענות התובעת הלומדת, בין היתר, מהפעלת עסק
28 החניון בחלק מהמקרקעין של החברה, על כוונת שיתוף של המנוח ביחס למניות, טענה אותה
29 יש לדחות, שכן עצם העובדה, כי המנוח ניהל עסק במקרקעין של אחר - היא החברה - אין
30 משמעה כי הוקנתה לו בכך זכות במקרקעין עצמם. משכך וודאי שלא ניתן ללמוד בעקיפין על
31 זכויות התובעת באותם מקרקעין, או בבעלת המקרקעין, היא החברה, הנסמכות על הטענה,
32 השגויה, בדבר זכות המנוח, להבדיל מזכות החברה, במקרקעין אלה.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

41. ודוק, יש להבחין לעניינינו בין **עסק החניון** שהפעיל המנוח על גבי המקרקעין של החברה, לבין **המניות בחברה**; עסק החניון הוא אשר שימש כנטען לכלכלת המשפחה, כאשר ממילא לא הוכח לעסק זה שווי, ודומה שבשל כך אף זנחה את תביעתה ביחס אליו. באשר למניות המנוח בחברה, אף אם היו לו רווחים ממניותיו אלה במהלך השנים, בגין תקבולי השכרת חלק ממקרקעי החברה, הרי שממילא לא עלה בידי התובעת להוכיח את שיעור הרווחים האמורים משך חיי הנישואין; כאשר גם ביחס לחלקו של המנוח ברווחי החברה, אשר ככל הנראה הועברו לה על ידי המנוח בחלק מהשנים בהם חיו בני הזוג בנפרד (2012-2015) (סעיפים 48 - 49 לתצהיר התובעת, סעיפים 158 - 159 לסיכומי התביעה, ש' 10 - 12 עמ' 97 לפרוטוקול מיום 22.9.19); ממילא בנסיבות המקרה דנן, אין בכך שהמנוח העביר לידי התובעת, בתקופה מסוימת את רווחיו בגין המניות בחברה (פירות העץ), כולם או מקצתם, ללמד על כוונת שיתוף מצדו במניותיו בחברה (גזע העץ); בפרט, לנוכח טענת התביעה, לפיה רווחי החברה שהועברו על ידי המנוח באותן שנים, שימשו **למזונות** התובעת ולסיפוק צרכי מחייתה בתקופת הפירוד, גרסה המסתברת יותר מגרסת התובעת בנסיבות דנן.

42. לא עלה אף בידי התובעת להוכיח טענתה, לפיה המנוח נהג להעביר אליה את פירות מניותיו בחברה משך חיי הנישואין כולם, להבדיל מאשר בתקופת הפירוד, בה וודאי שהצדדים לא קיימו "קופה משותפת" וממילא אף לא משק בית משותף. ממילא אף אם הייתה מוכחת טענת התובעת בדבר העברת חלקו של התובע ברווחי החברה לידיה, אף בתקופות נוספות, לא היה בה די לכשעצמה ללמד על כוונת שיתוף במניותיו בחברה, להבדיל מפירותיהן. הדעת נותנת, כי לו אכן התנהלות בני הזוג הייתה כזו שהמנוח היה מעביר לתובעת את כל הכנסותיו משך השנים, לצורך תשלום הוצאות הבית בכללותם, באמצעות חשבון "צינור" כלשונה (ראו: סעיף 38 לתצהיר התובעת; ש' 19 - 24 עמ' 18, ש' 20 - 26 עמ' 79 לפרוטוקול מיום 22.9.19), באופן המלמד לשיטתה על אורח החיים השיתופי והקישורי בו נהגו בני הזוג לאורך חיי הנישואין כולם - חזקה על התובעת, כי הייתה טורחת להוכיח טענתה זו כדבעי ולהראות במסמכים העברת כספים סדירה ושוטפת לאורך חיי הנישואין כולם, ולא אך ביחס לשנים ספציפיות, בהן ממילא נקבע זה מכבר, כי הצדדים לא התגוררו יחדיו; בנסיבות אלה נדמה, כי "ניסיון החיים" ממנו ביקשה התובעת ללמוד על מופרכות גרסת התביעה, כאמור בסעיף 60 לסיכומי התשובה מטעמה, מלמד דווקא על נכונות גרסת התביעה לעניין זה - לפיה עסקינן בדמי קיום או מעין מזונות ששילם המנוח לתובעת בתקופת הפירוד.

43. גם פסיקת בית המשפט למשפחה בתמ"ש (כ"ס) 3591/02 ש.צ. נ' ח.צ. (2007), אליו הפנתה התובעת בסיכומיה, אין בה להועיל לה. במסגרת אותה פרשה, השווה כבוד השופט ויצמן בין דירת מגורים לנכס אחר (מניות הבעל בחברת "דן") בעל חשיבות כלכלית שהיווה נכס משמעותי מתוך כלל רכוש בני הזוג שם, אשר עיקר תקופת אחזקתו הייתה במהלך חלק ניכר מתקופת החיים המשותפים של הצדדים, ואשר תרם לכלכלת ורווחת התא המשפחתי במהלך

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

החיים המשותפים; גם אם אסכים להשוואה זו בין שני סוגי הנכסים האמורים; אין הנדון דומה לראיה, וזאת נוכח האבחנה האמורה בין הכנסות המנוח מעסק החניון, לבין הכנסותיו ממניותיו. שהרי, לגרסת התובעת עצמה, עיקר העיקרים של הכנסת המנוח הייתה מעסק החניון ולא מהדיווידנד שקיבל, ככל שקיבל, ממניותיו בחברה. כך העידה התובעת בהליך קודם, כי הכנסתו היומית של המנוח **מעסק הפעלת החניון** הגיע לכדי 3,000 ש"ח, קרי - עשרות אלפי שקלים חדשים מידי **חודש**, אשר שימשו לפרנסת המשפחה (ראו: עמ' 2 לתצהיר התובעת מיום 13.12.17 בת"ע 51286-08-17). זאת עת לגרסת התובעת בהליך דנן, הסכומים אותם העביר לה המנוח בחלק משנות הפירוד, אותם קיבל בגין חלקו **ברווחי החברה**, הסתכמו לכל היותר בכמה עשרות אלפי שקלים חדשים מידי **שנה**. די בכך כדי להבהיר, כי אף לגרסת התובעת עצמה מניות המנוח בחברה, להבדיל מעסק הפעלת החניון, לא היוו את "העץ" שהצמיח את עיקר פרנסת המשפחה.

44. לאור מסקנתי האמורה, ועל רקע האבחנה האמורה לעיל בין עסק החניון לבין המניות בחברה, הרי שאין כל נפקות לעבודתה הנטענת של התובעת בעסק החניון, טענה שממילא לא הוכחה, וככל שהייתה מוכחת, היה בה להשליך לכל היותר על זכויותיה הנטענות בעסק החניון, להבדיל במניות החברה.

45. אף טענות התובעת לעניין חובות או משכנתאות שהיו כביכול למנוח בגין מניותיו בחברה, אשר לטענתה נפרעו במהלך חיי הנישואין, אינן אמת, כפי שהובהר לעיל; ואף התובעת עצמה העידה שלא זכור לה אודות חובות או משכנתאות כלשהם, וככל שהיו משכנתאות הן לא נלקחו על ידי המנוח אלא קשורות לאחיו. ראו: ש' 32 - 33 עמ' 70, ש' 1 עמ' 71, ש' 12 - 33 עמ' 72 וש' 1 בעמ' 73 לפרוטוקול מיום 22.9.19.

46. משמצאתי, כי לא הוכח שיתוף במניות החברה, אף מתייטר הצורך להכריע במחלוקת שהתגלעה בין הצדדים באשר למועד התגבשות אותו שיתוף נטען. יחד עם זאת אציין, שמהראיות עולה שהמועד בו נפסק השיתוף בין בני הזוג - הוא המועד הקובע לשם הערכת הרכוש וחלוקתו ביניהם (ראו: שלם בעמ' 95) - היה במועד עזיבת התובעת את דירת המגורים בסוף שנת 2007. כך שבחירתה שלא לפעול לעמוד על טענתה לשיתוף במניות החברה כבר במועד זה, ולא כל שכן לאחר שנודע לה על הסכם המתנה האמור, עומדת לה לרועץ. ודוק, כפי שהובהר לעיל ויובהר להלן, חרף הפירוד ראה עצמו המנוח אחראי כלפי התובעת, הן לכלכלתה השוטפת, עת שילם לה מעת לעת סכומי כסף שונים, והן לעתידה אחרי אריכות ימיו ושנותיו. לעניין זה מסתברת דווקא טענת הנתבעים, כי סכומי הכסף אותם העביר המנוח לידי התובעת, לאחר שנפרדו, היו משום דמי מזונות שנועדו לכלכלתה. ברם, אין בכך כדי ללמד על שיתוף התובעת באותם "נכסים חיצוניים", אלא דווקא על נקודת מבטו של המנוח, כי נכסים אלו שייכים לו, ובידיו לנהוג בהם כרצונו.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

47. במהלך שנת 2016 או בסמוך לכך התנהל "דין ודברים" רכושי בין התובעת ומי מטעמה, לבין המנוח ומי מטעמו, עת דומה שהנתבע סייע למנוח, ואולי אף הנחה אותו וכיוון את מעשיו. בשלל ההליכים הקודמים שבין הצדדים, או מי מהם, ואף בהליך שבין המנוח לבין התובעת (ה"ט 16-03-52814), עלה, כי "דין ודברים" זה התקיים הן בעל פה והן במעשים, ועל רקע זה יש לראות: את שובה הפתאומי של התובעת להתגורר בדירת המגורים, אותה עזבה כאמור מספר שנים קודם לכן; משא ומתן שהתקיים בסיוע באי כוח הצדדים דאז - עוה"ד וגנר מצד התובעת ועוה"ד בן שימול מצד המנוח; עריכת מספר צוואות על ידי המנוח; ותביעת הגירושין אותה הגיש (ראו: עמ' 3 - 4 לפסה"ד בת"ע 51286-08-17).

48. בשונה מדירת המגורים נדמה, כי התובעת לא פעלה להגן על זכויותיה הנתענות במניות החברה, בחיי המנוח, הן במועד בו עזבה את דירת המגורים בסוף שנת 2007, עת לטענתה בסמוך לכך הנתבע השתלט על המנוח ועל עסק החניון; והן לאחר שכבר מצאה לנכון להגן על זכויותיה בדירת המגורים, עם שבה להתגורר בה, ואף לאחר שנודע לה אודות הסכם המתנה.

49. לעניין זה, טענו הנתבעים כי התובעת לא חלקה על יכולת המנוח לצוות כרצונו אודות המניות שבבעלותו, כך למעשה "השלימה" עם הצוואה אותה ערך בשנת 2014, המחלקת את רכוש המנוח - באופן בו מלוא זכויותיו בדירת המגורים, לרבות החנות הצמודה לה, ויתרת רכושו, למעט המניות בחברה, הוענקו לתובעת, ואילו מניותיו בחברה חולקו באופן לא שווה בין התובע וחמשת ילדיו, עת התובעת וארבע בנותיה זוכות בחלקים שווים, ואילו הנתבע זוכה למנה כפולה. ראו: עמ' 2 - 3 לפסה"ד בת"ע 51286-08-17. מי מהצדדים לא חלק על תוקפה של צוואה זו, ולא טען, כי נפל פגם כלשהו בכשרות המנוח, עת עשה את אותה צוואה, אך אין חולק, כי צוואה זו בוטלה כשנתיים לאחר שנערכה. לצוואה זו משמעות כפולה לענייננו: האחת, ראייה לאומד דעת המנוח, כי כלל "הנכסים החיצוניים" שייכים לו, וביכולתו לעשות בהם כהבנתו; האחר, אומד דעת התובעת, אשר ידעה על צוואה זו במועד עריכתה, ולא הלינה על זכות המנוח לעשות בנכסים האמורים כרצונו.

50. כך אף לא התנגדה התובעת להסכם המתנה בסמוך לעריכתו. שהרי, עצם קיומו מלמד על אומד דעת המנוח בדבר אי שיתוף התובעת במניות, וודאי שאין בו כדי ללמד על שיתוף התובעת במניות. לשיטת הנתבעים, התובעת ידעה על הסכם המתנה עוד קודם לעריכת צוואתו השנייה של המנוח, אשר נערכה כשלושה שבועות לאחר הסכם המתנה (ראו: עמ' 3 לפסה"ד בת"ע 51286-08-17), ואף לאחר פגישה שהתקיימה בנוכחות ב"כ התובעת עו"ד ו. וב"כ המנוח עו"ד ב.ש., במהלכה ביקש עו"ד ו. מב"כ המנוח כי, המנוח יעביר לתובעת את דירת המגורים בעודו בחיים, כפי שהעביר את המניות בחברה לנתבע (סעיפים 68 - 76, 81 - 82 לתצהיר הנתבע). אמנם, מאחר ועסקינן בגרסה שהובאה מצד הנתבעים הרי שלכתחילה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

הנטל להוכיחה מוטל על כתפיהם, לרבות זימון כל עד מטעמם שיכול היה לשפוך אור ולתמוך בגרסתם זו, כגון עו"ד ו. או עו"ד ב.ש. ; ברם מנגד, התובעת התחמקה מלהשיב על שאלות בעניין הפגישה האמורה, באופן אשר נזקף לחובתה ויש בו לתמוך בגרסת הנתבעים לעניין זה (ראו: עמ' 47 לפרוטוקול מיום 22.9.19; וכן עדותה בת"ע 51286-08-17 בעמ' 110 - 115 לפרוטוקול מיום 7.5.18).

51. עצם שתיקת התובעת והימנעותה לעמוד על זכויותיה הנטענות בעסק החניון או במניות החברה עוד בחיי המנוח, מלמדת על האופן בו ראתה היא עצמה זכויותיה אלה - כך שהן שייכות למנוח לבדו, והוא כלל לא התכוון לשתפה בהן. אמנם, הגישה הנוהגת היום בפסיקה היא, כי ויתור על זכויות מכוח הלכת השיתוף צריך להיות מפורש. ראו: תמ"ש (ת"א) 41231-12-02 ג.ט. נ' ר.ג. (2014); תמ"ש (ת"א) 84740/97 עצמון נ' עצמון (2007). אולם ניתן ללמוד מהתנהגות בן הזוג המבקש להיבנות מהלכת השיתוף, כי וויתר על זכויותיו, או טענותיו, במקרה בו הייתה לו הזדמנות סבירה לטעון לשיתוף בנכסים והוא נמנע מלעשות כן, ולא כל שכן, כאשר בחר לעמוד על טענותיו באשר לנכס אחד, ולא עמד עליהן לגבי נכס אחר. ראו: ע"א 4696/90 פישלר נ' שיין (1994); ע"א 5774/91 יהלום נ' מנהל מס שבח, פ"ד מח(3) 372 (1994); ת.א. (מחוזי י-ם) ה.כ. נ' א.פ. (2008).

52. במאמר מוסגר אציין, כי אין לקבל אף את ניסיון התובעת לטעון בסיכומיה, בחצי פה ותוך הרחבת חזית אסורה, למחצית השבחת המניות (גדילת העץ) במהלך החיים המשותפים (ראו סעיף 9 לסיכומיה). התובעת כלל לא עתרה מפורשות לסעד שיצהיר על חלקה בהשבחת החברה, או מניות המנוח בחברה, כנכס בפני עצמו, ואף לא הוכיחה שחלה השבחה כלשהי. ספק אף האם החברה, או מניות המנוח בה, הושבחו במהלך השנים, כתוצאה מפעילות המנוח (או התובעת), ועל אף שדומה, כי שווי המניות עלה באופן ניכר, כפועל יוצא מעליית שווי המקרקעין שבבעלות החברה, הרי שעסקינן בעליית ערך שנולדה כתוצאה משינויים בשוק הנדל"ן, להבדיל מפעילות אקטיבית של המנוח או אחיו.

53. נמצא איפוא, כי בני הזוג, והמנוח בפרט, נהגו באופן שונה בנכסים שונים. בנכסים בהם ביקש המנוח לשתף את התובעת, ניתן ללמוד מהראיות בבירור על כוונת שיתוף; כך ביחס לדירת המגורים והחנות הצמודה לה, וכך אף באשר לכספי ירושה שהעביר המנוח לידי התובעת בתקופת הפירוד ביניהם בסך כ - 170,000 ₪ (אשר אף הנתבעים עצמם הודו כי הועברו על ידי המנוח במלואם לידי התובעת, והמחלוקת בין הצדדים בסוגיה זו נגעה לייעוד כספים אלה - שמא לשיפוץ דירת הנתבעת מס' 5 עמה התגוררה התובעת אותה עת, ושמא לטובת התובעת עצמה - בין כך ובין כך אין בדברים אלא כדי לגרוע מכוונת השיתוף, ולמעשה כוונת המתנה, בסכום כסף זה הנלמדת מעצם העברת הכספים במלואם לידי התובעת; אך מאידך אין בה כדי ללמד על שיתוף בנכס אחרת, ובפרט במניות החברה).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

54. עוד יאמר, כי בני הזוג ניהלו חשבונות בנק נפרדים, כאשר לא הוכחה קיומה של קופה משותפת - הן במהלך הנישואין עד לפירוד, והן לאחר מכן - באופן העשוי להוביל למסקנה, כי המנוח חפץ לשתף את התובעת בכלל "הנכסים החיצוניים" באשר הם. לא מצאתי בחשבוניות ובקבלות השונות שצורפו על ידי התובעת, כנספח 4 לתצהירה, תמיכה מספקת לטענותיה באשר להתנהלותם הכספית של בני הזוג. צירוף התובעת כשותפה בחשבון הבנק של המנוח בשנת 2015, כשנה קודם לפטירתו, הובא על ידה כראיה נוספת לשיתופה בכלל רכוש, אך דומני, כי המסקנה אותה מבקשת התובעת ללמוד, אינה היחידה האפשרית, ואף ספק אם היא המסתברת יותר.

55. צירוף התובעת כאמור, היה חריג להתנהלות הצדדים מאז נישואיהם, עת כאמור ניהלו חשבונות בנק נפרדים. במועד הצירוף חיו הצדדים בנפרד מזה מספר שנים, ובאותה השנה אובחן המנוח כחולה אונקולוגי, בסמוך לאחר מכן הוכר כעיוור, וכאמור הלך לבית עולמו כשנה לאחר מכן (ראו: עמ' 2 לפסה"ד בת"ע 51286-08-17). דומה, כי דווקא בחירת המנוח לחלק את רכושו, באופן שחלק מנכסיו - בין היתר זכויותיו בחשבון הבנק - יועבר לתובעת, ואילו נכסיו האחרים יחולקו בין יתר בני משפחתו, באופן זה או אחר (ראו לדוגמא: הצוואות שערך, אשר חלקן בוטל לאחר מכן, הסכם המתנה), אינה מלמדת על אומד דעתו בדבר שיתוף, אלא על חלוקת "ענייניו" בחיים.

56. בשולי הדברים יאמר, כי עיון בתדפיסי הבנק שצורפו לתצהיר התובעת מעלה שבני הזוג התנהלו לרוב במזומן שנמשך מחשבונות הבנק (שלא היו משותפים), כך שממילא קשה להתחקות אחר קיומה של קופה משותפת ועל אופן נשיאתם בצרכים המשותפים. זאת אף ביתר שאת עת עדויות הנתבעות מס' 3 - 5, שנועדו לתמוך בטענות התובעת, התגלו כעדויות מפי השמועה, ואף בשים לב לעניין שיש להן בתוצאה, נטולות ערך.

57. אשר על כן הנני מצהיר בזה, כי התובעת זכאית להירשם כבעלת מחצית מזכויות המנוח בדירת המגורים, לרבות החנות הצמודה לה (וזאת בנוסף על זכויותיה כיורשת מחצית מעיזבונו).

58. התביעה להצהיר, כי התובעת זכאית למחצית ממניות המנוח בחברה, וזכותה זו גוברת על זכות הנתבע מכח הסכם המתנה - נדחת.

59. אין צו להוצאות.

60. פסק הדין מותר לפרסום ללא פרטים מזהים.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

2 אפריל 2020

תלה"מ 18-10-45356 נ.י. נ' י.י.

1

2

ניתן היום, ח' ניסן תש"פ, 2 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

3

4

נמרוד פלקס, שופט, סגן נשיא